

Armastus käib kõhu kaudu

Kristel EHALA-ALEKSEJEV

-2010-

TAI-Täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring, 2008

Kõigis vanuserühmades on vähenenud ülekaaluliste või rasvunud naiste osakaal. **Meeste hulgas** on aga **ülemäärase kehakaaluga isikute osa suurenenud**, seda eriti 16–24- ja 45–54-aastaste seas.

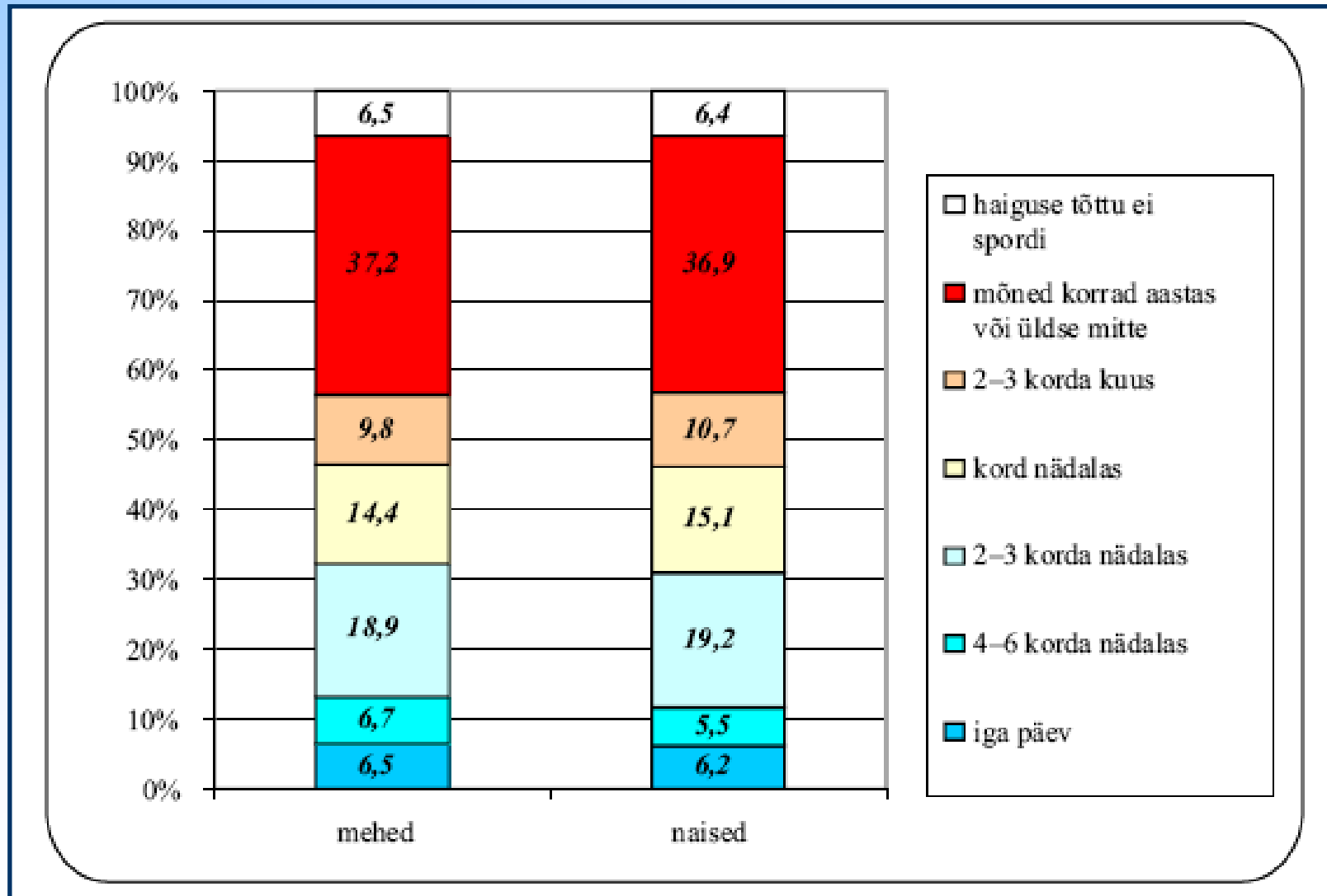
Uuringu juhi hinnangul võib üks põhjus olla selles, et rohkem kui kord nädalas **tervisesporti harrastanute osa** on meestel 1990. aastaga võrreldes kasvanud ainult 2%, naistel aga 12% võrra.

Tervisespordiga harva tegelemise peamise põhjusena nimetasid nii mehed kui naised **ajapuudust**.

- Eestis on ülekaaluliste täiskasvanute osakaal **49,6 %**, kellest on rasvunuid **18%**
- Meestest on ülekaalulised **56,3%**, neist rasvunuid **17,5%**

Tervisespordi harrastamine

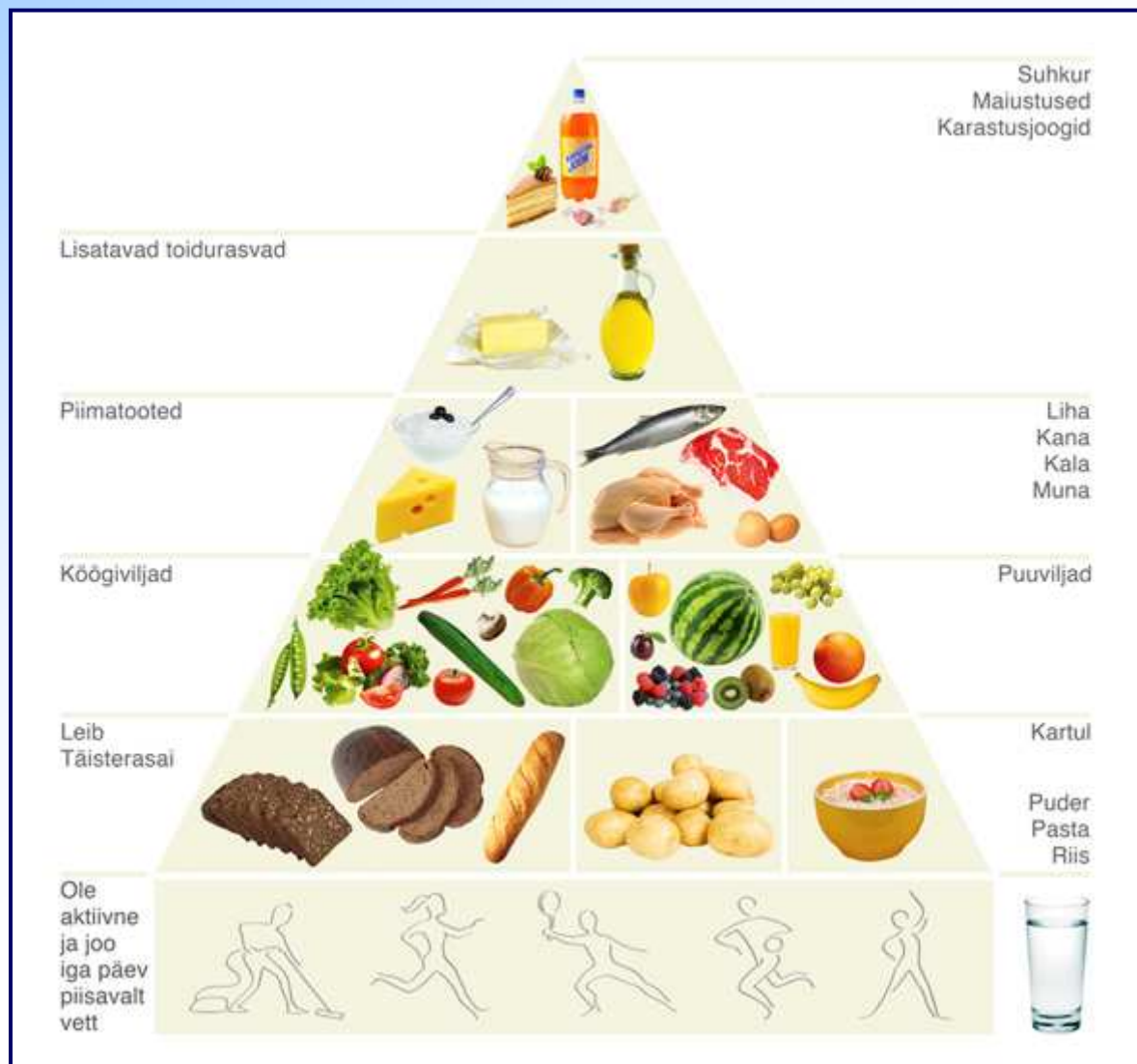

Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring, 2006

Tartu Ülikooli Kliinikum

Toidupüramiid

Toitumine.ee

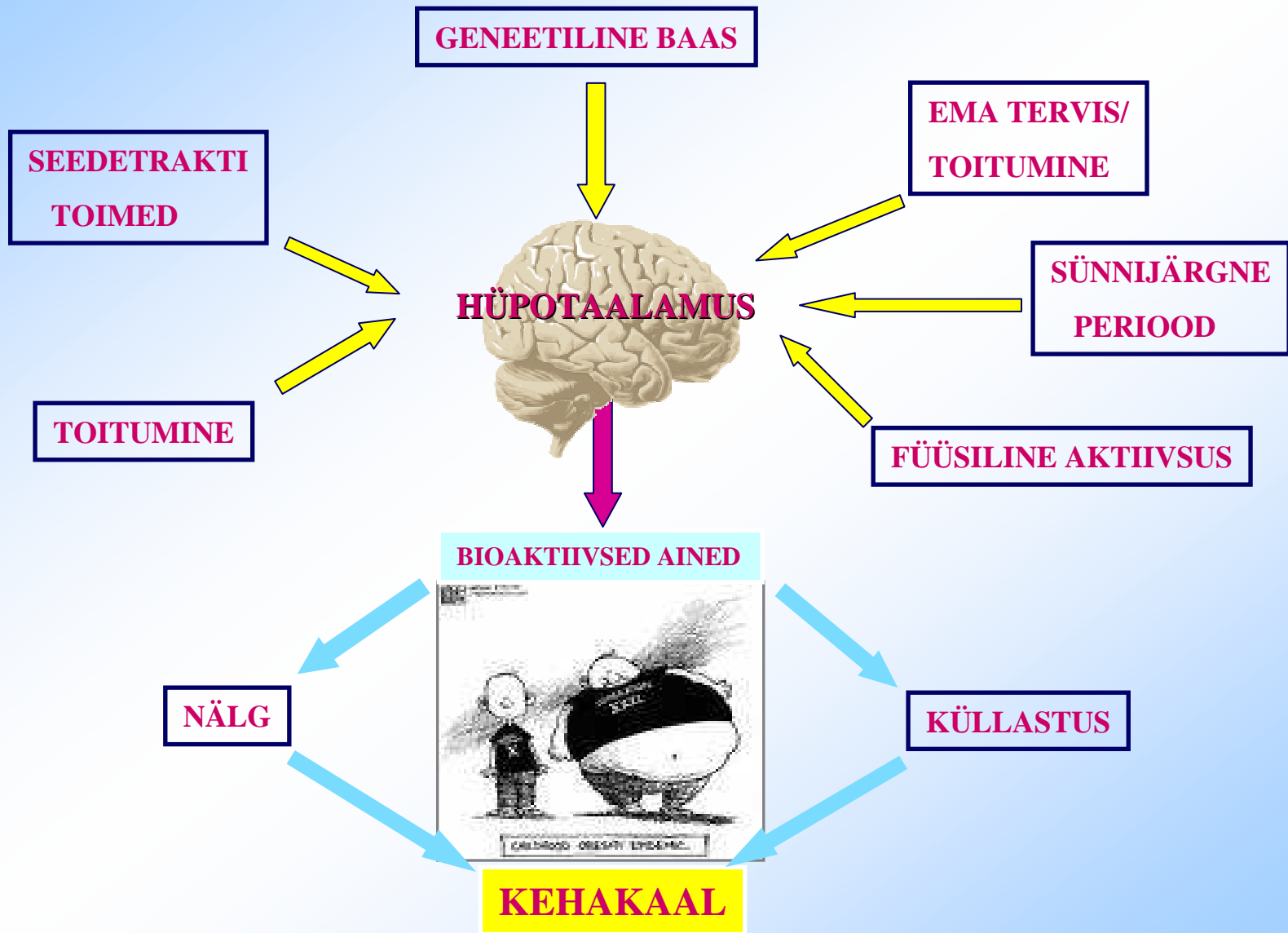
Tartu Ülikooli Kliinikum

ALKOHOL

- tõstab seksuaalset aktiivsust
- vähendab seksuaalset võimekust
- langetab testosterooni ja tõstab östrogeenide taset veres
- sisaldab fütoöstrogeene
- põhjustab närviregulatsiooni häireid
- põhjustab reaktiivsete hapnikuosakeste teket
- langetab spermatoosidide liikuvust
- põhjustab maksa funktsiooni häireid ja jääkainete kuhjumist organismis
- põhjustab erektsioonihäireid

Kehakaalu mõjutavad faktorid

Ülekaal, kehamassi indeks ja vöö-ümberrmööd

$$\text{KMI} = \text{Kaal (kg)} / \text{Pikkus (m}^2\text{)}$$

	KMI
Normaalkaal	18,5 - 24,9
Ülekaal	25 - 29,9
Möödukas rasvumine	30 - 34,5
Tugev rasvumine	35 - 39,9
Ülitugev rasvumine	>40

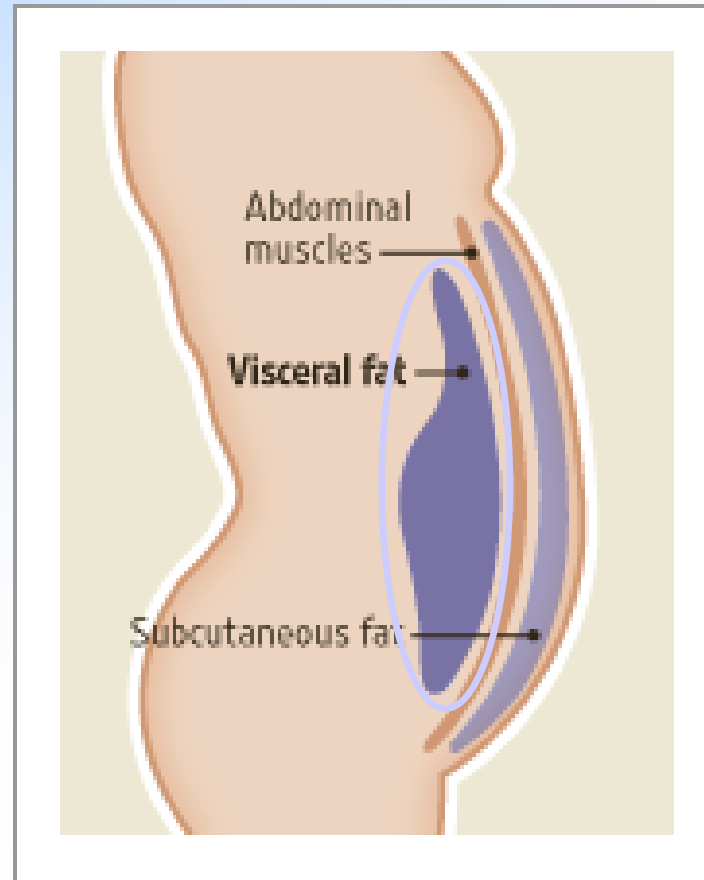
Vöö ümberrmööd: ♀ 80 cm, ♂ 94 cm (IDF)

♀ 88 cm, ♂ 102 cm (WHO, jt)

Ülekaal, kehamassi indeks ja vöö-ümbermõõt

$$\text{KMI} = \text{Kaal (kg)} / \text{Pikkus (m}^2\text{)}$$

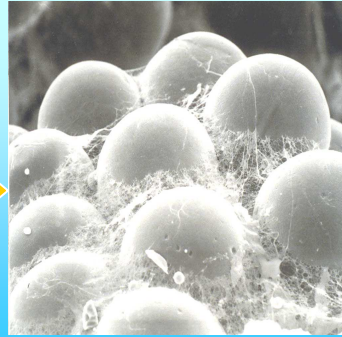

Vistseraalne (*tsentraalne*) rasvumine:

Rasvkude (RK)

Toitumine

Psühho-sotsiaalsed tegurid
Geneetiline baas

Metaboolselt aktiivne endokriinorgan:

- energia salvestamine ja mobilisatsioon
- **adipokiinide** (*AdK*) sekretsioon

Adipokiinid?

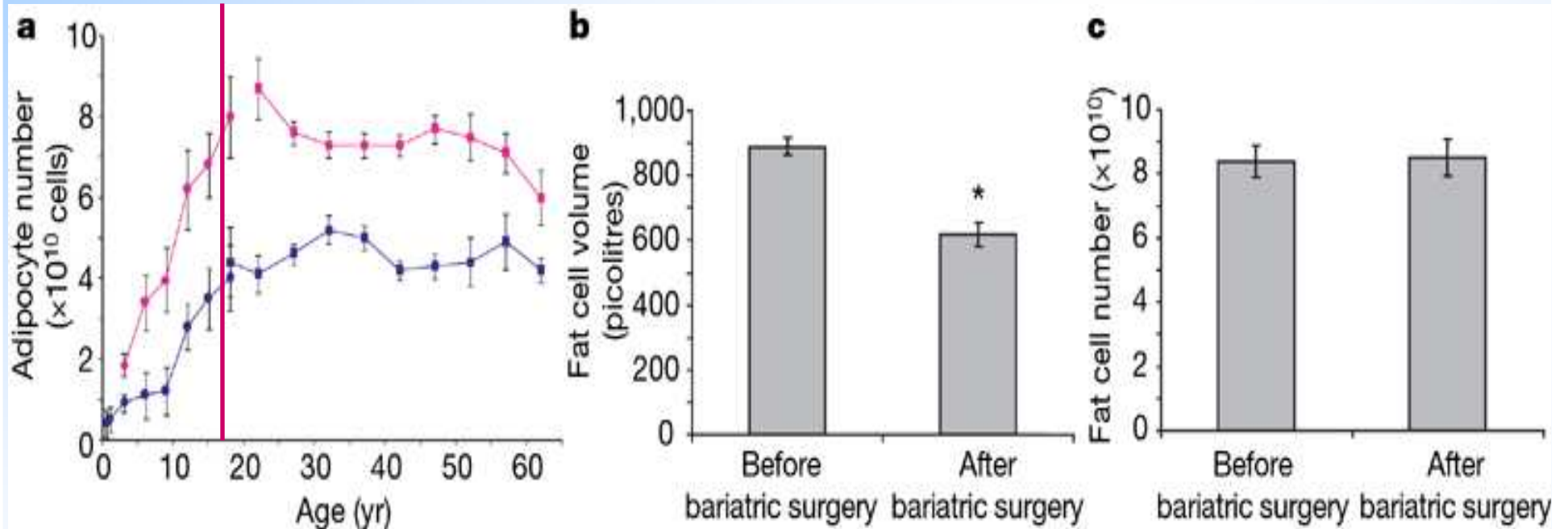
Regulaatorpeptiidid, mis loovad infovõrgu RK ja teiste organite vahel

Tartu Ülikooli Kliinikum

Rasvkude

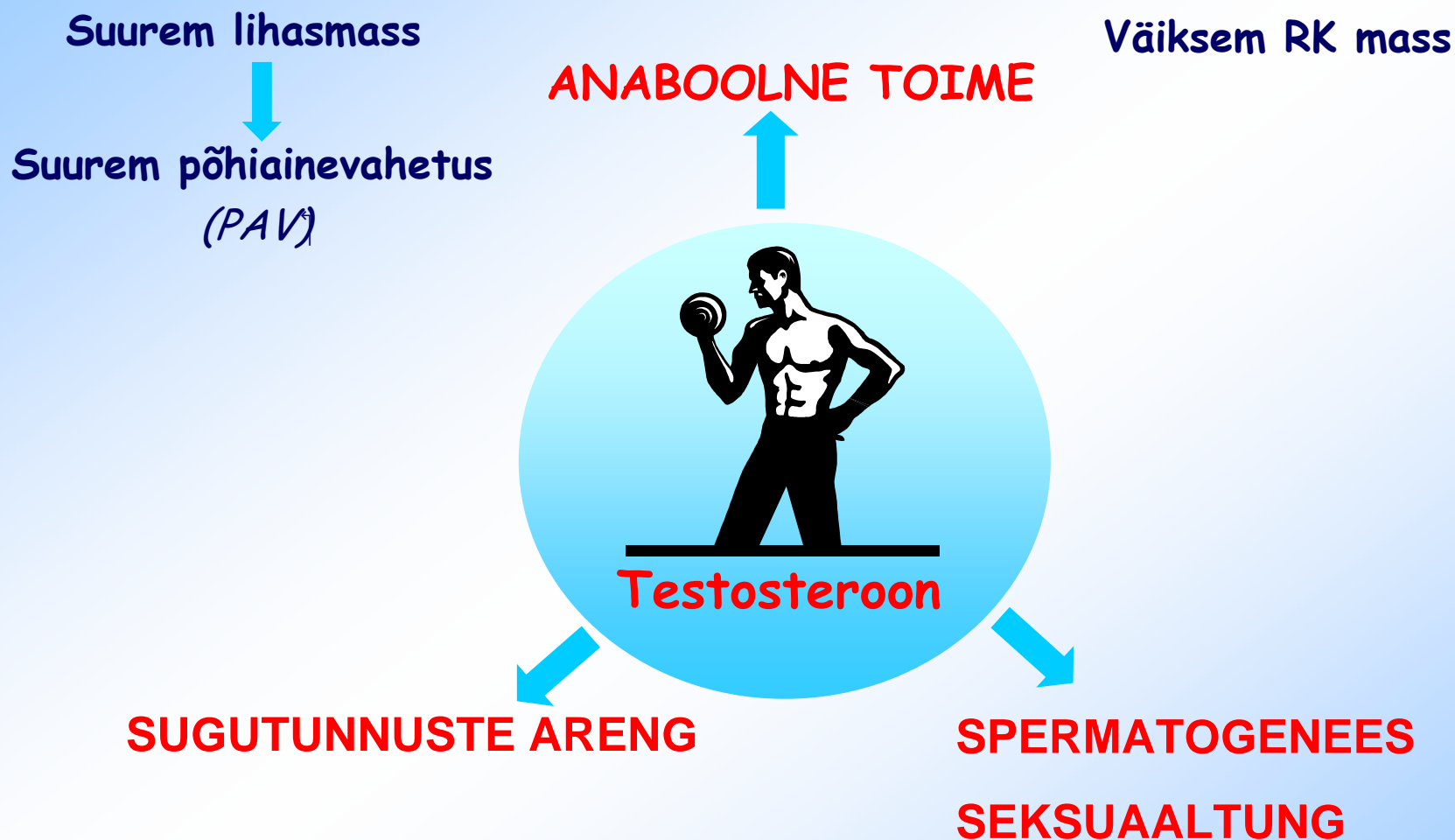
Tekkinud rasvarakud elu jooksul enam ei kao

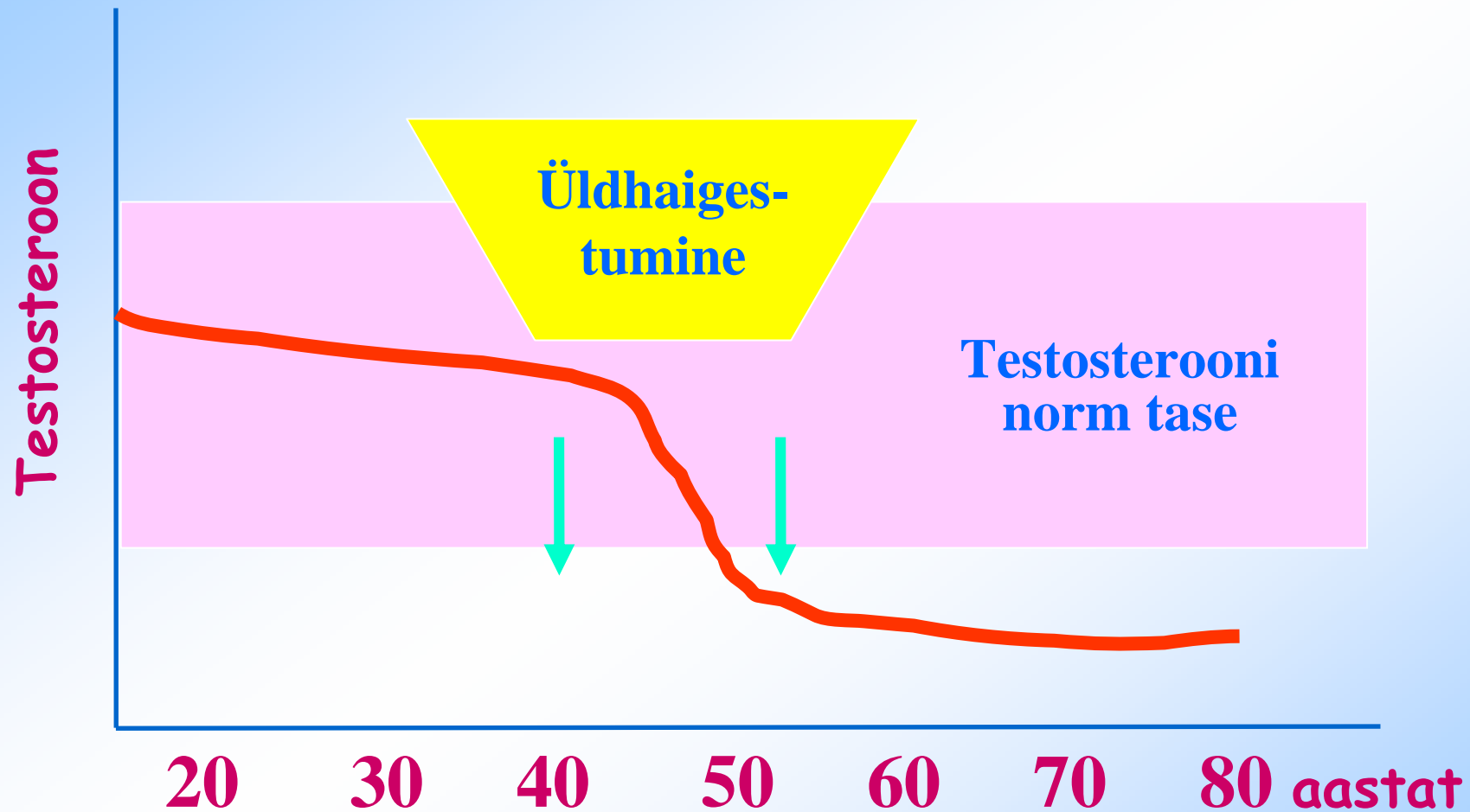
Spalding KL et al, 2008

Tartu Ülikooli Kliinikum

Testosterooni tase mehel

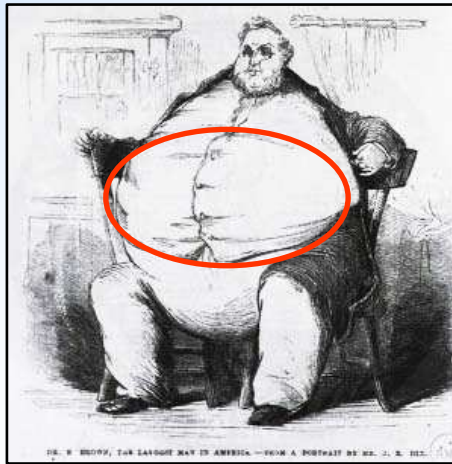
Hormonaalse tasakaalu muutus rasvumuse korral

Toitumine

Geneetiline eelsoodumus

Kehaline aktiivsus

?

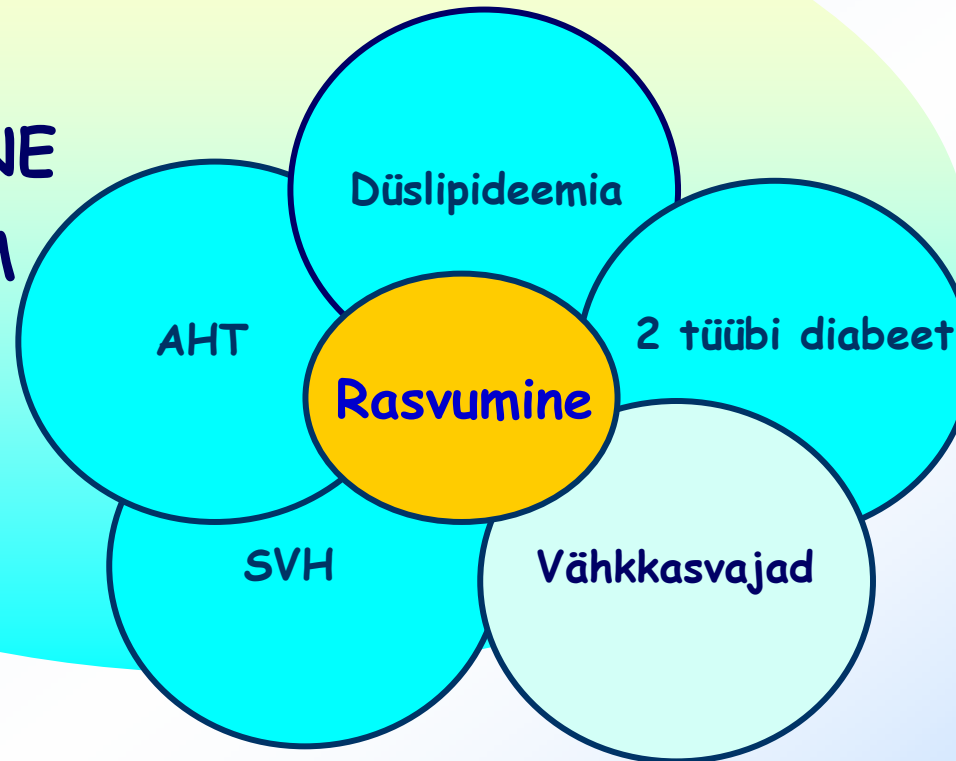

TESTOSTEROON ↓

HÜPOANDRO - METABOOLNE
SÜNDROOM

Ülekaalu ja rasvumisega kaasnevad haigused

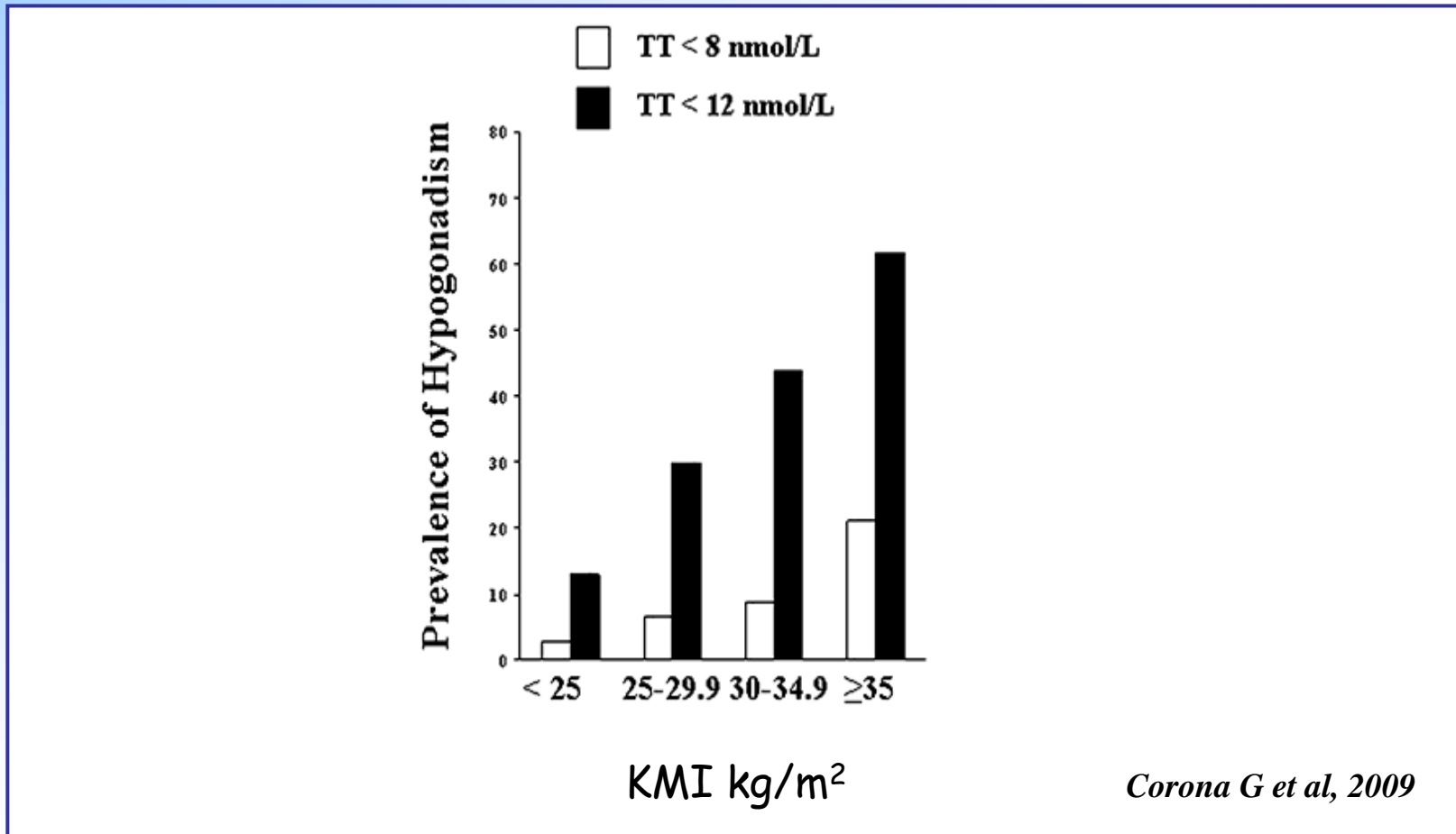
**METABOOLNE
SÜNDROOM**

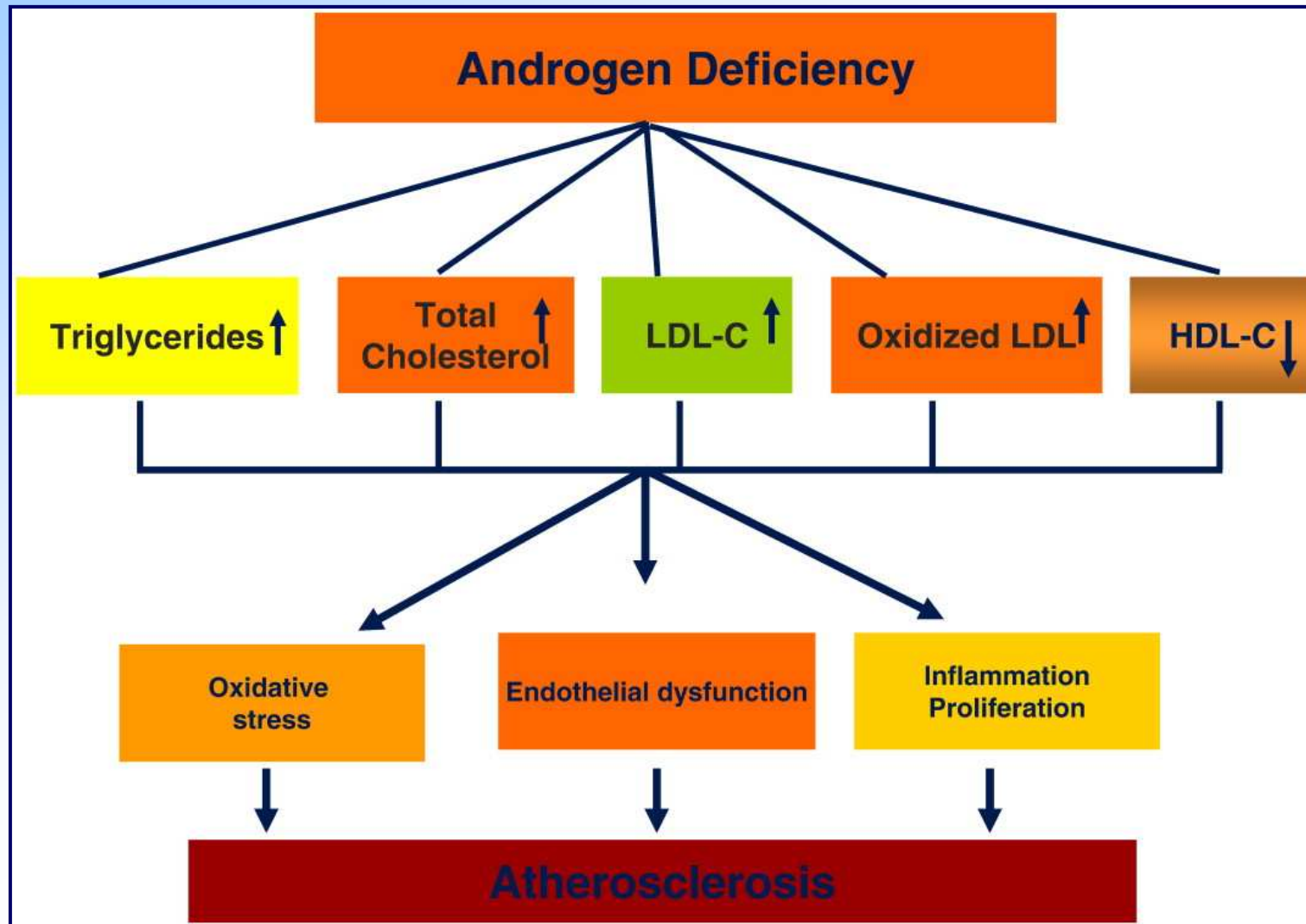
Vistseraalne (*tsentraalne*) rasvumine:

Hüpogonadism, KMI

Hüpogonadism

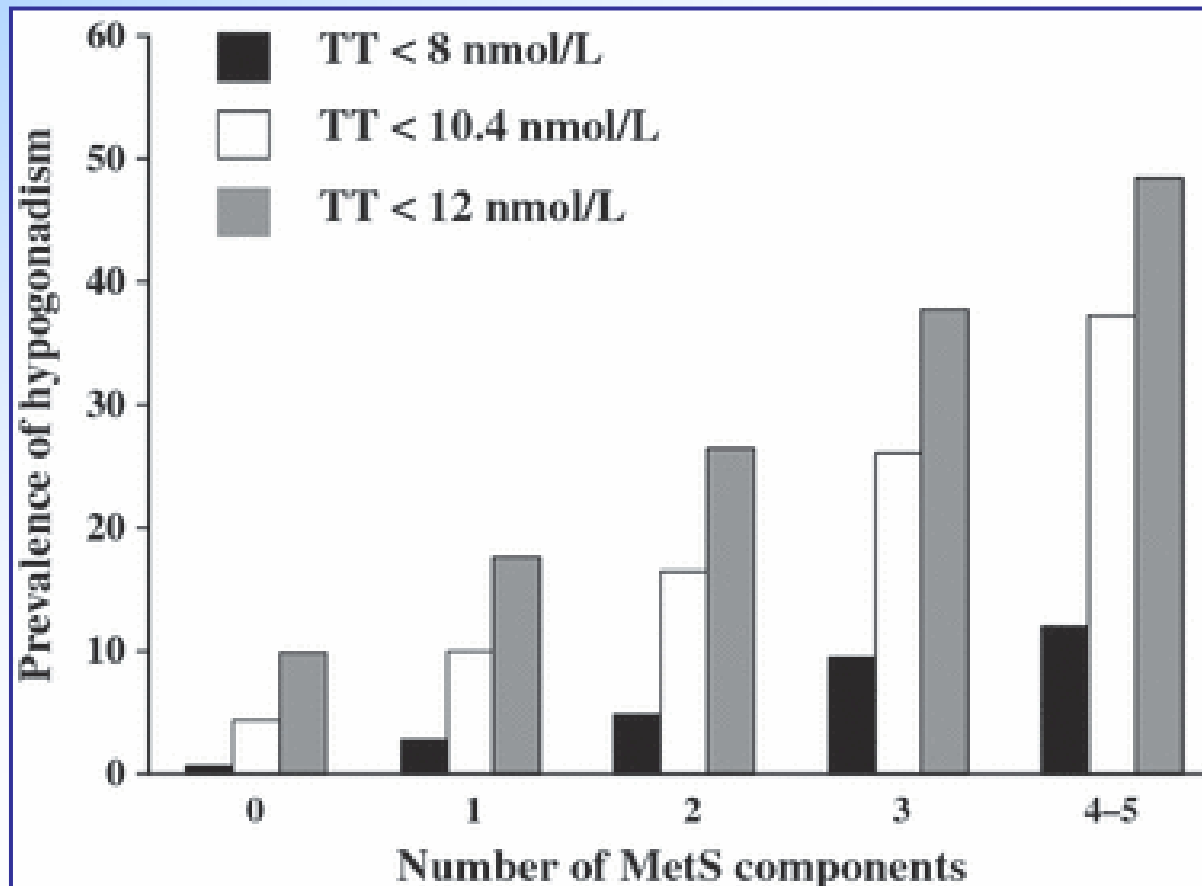
Traish A. M et al, 2009

		Hüpo- testosteroneemia	Rasvumine	Metaboolne sündroom
LDL	↑	+	+	+
HDL	↓	+	+	+
TG	↑	+	+	+
VERERÕHK	↑	+	+	+
FIBRINOGEEN	↑	+	+	+
PAI-1	↑	+	+	+
VERESUHKUR (nälgusel)	↑	+	+	+
INSULIIN (nälgusel)	↑	+	+	+
VISTSERAAALNE RK	↑	+	+	+

Hüpogonadism, metaboolne sündroom

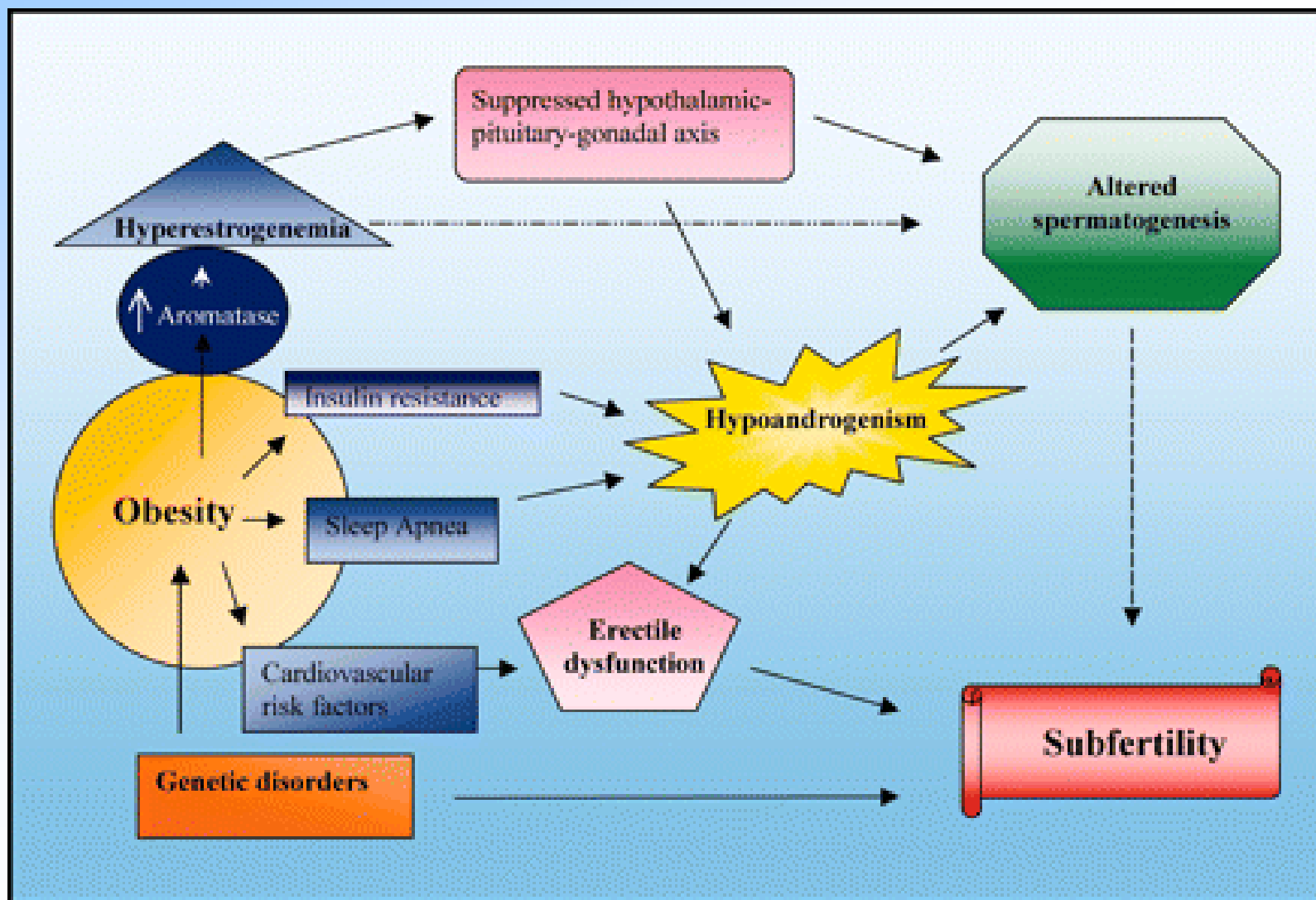

Corona G et al, 2009

Tartu Ülikooli Kliinikum

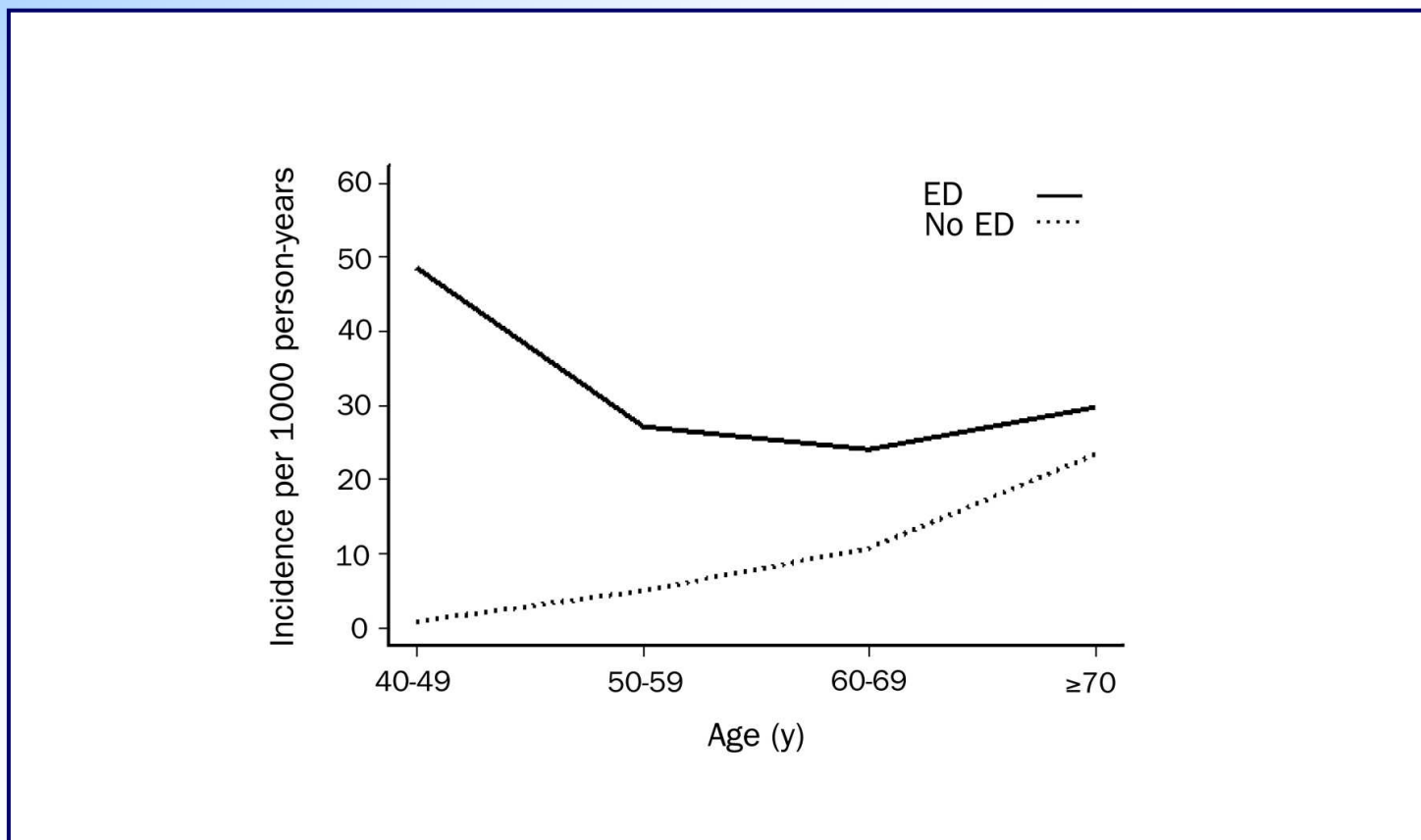
Rasvumine ja hüpogonadism

Hammoud A. O et al, 2008

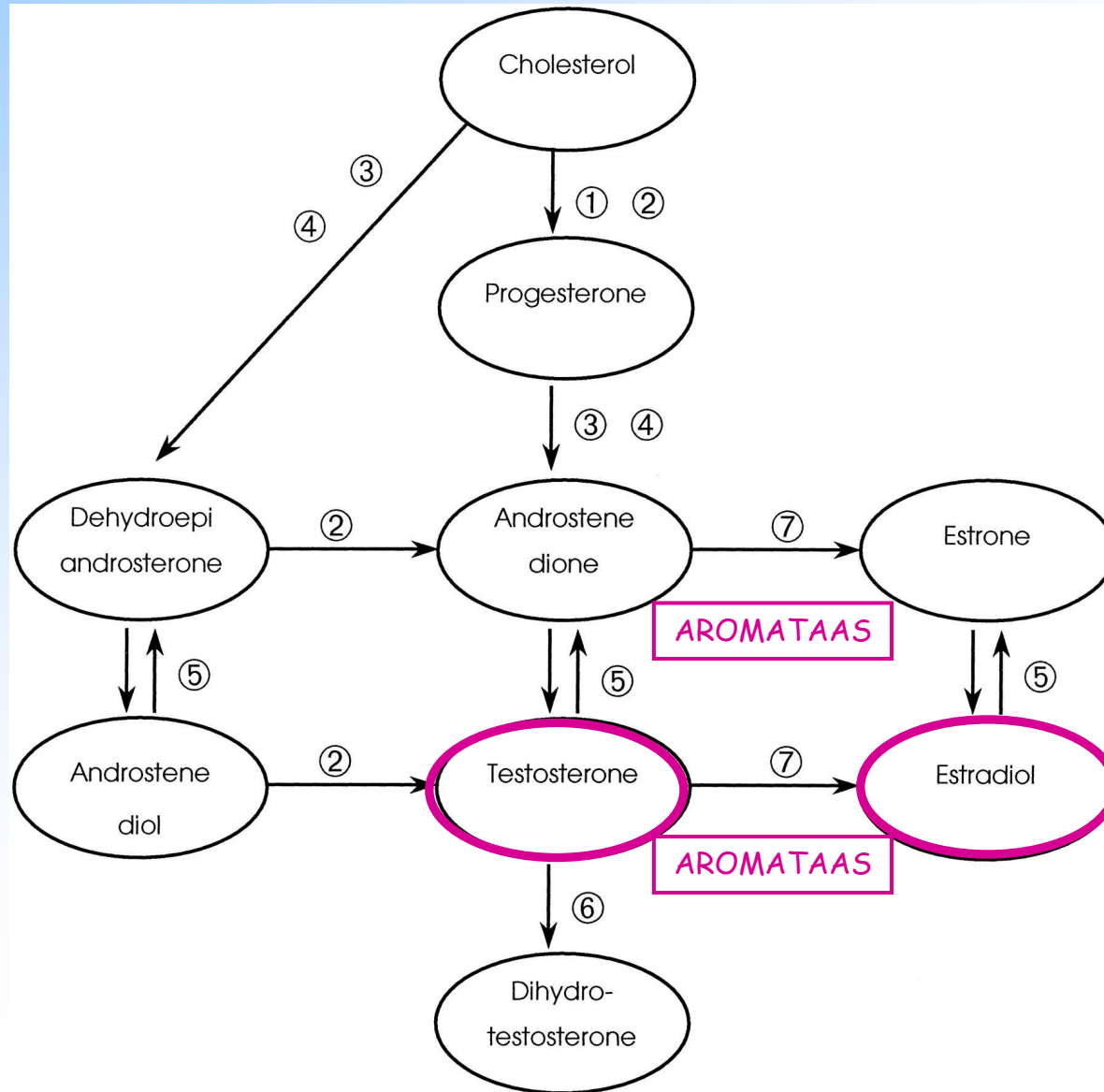
Ereksioonihäired ja SVH

Brant A.I et al, 2009

Tartu Ülikooli Kliinikum

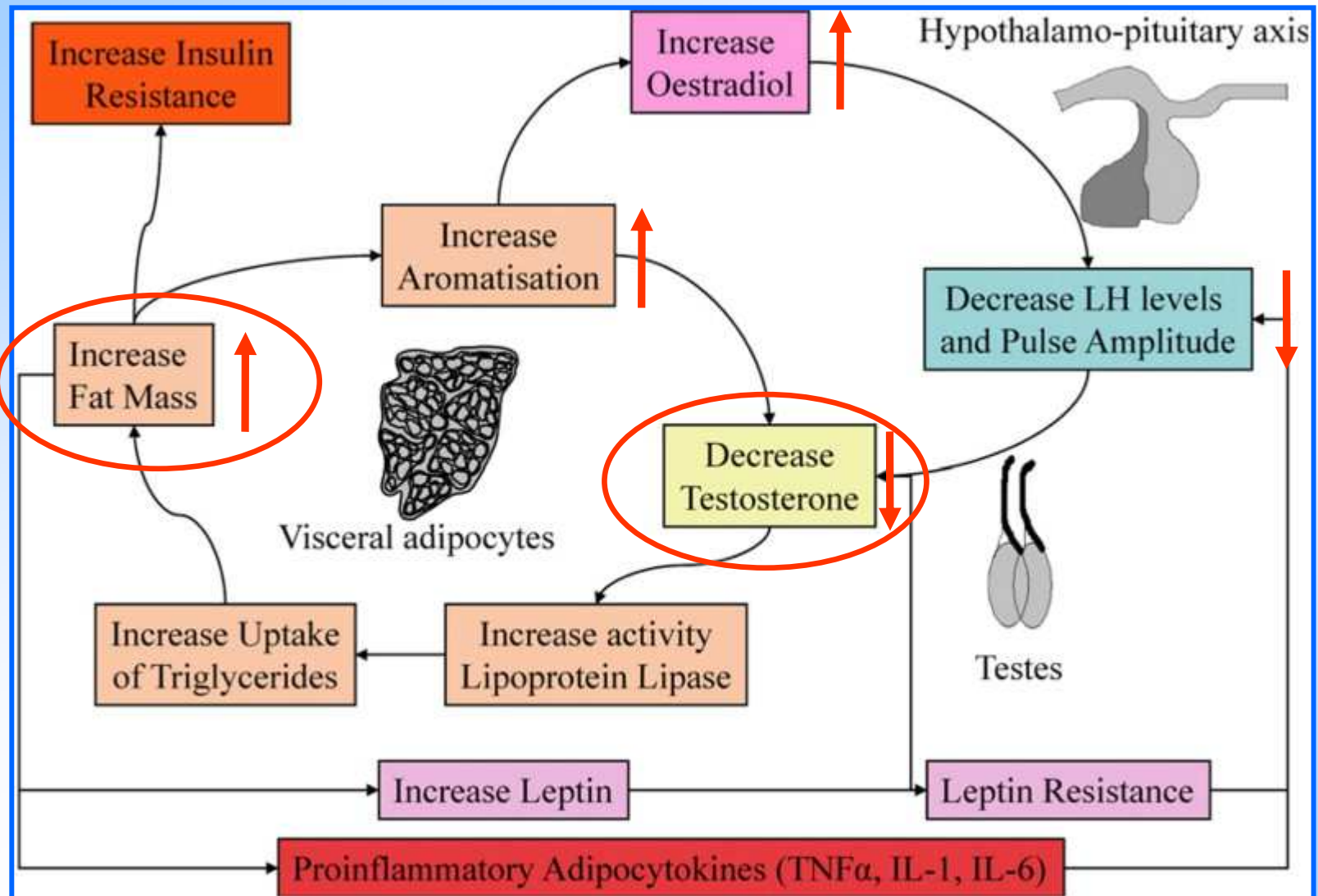

Muller, M. et al. J Clin Endocrinol Metab 2003;88:5076-5086

Tartu Ülikooli Kliinikum

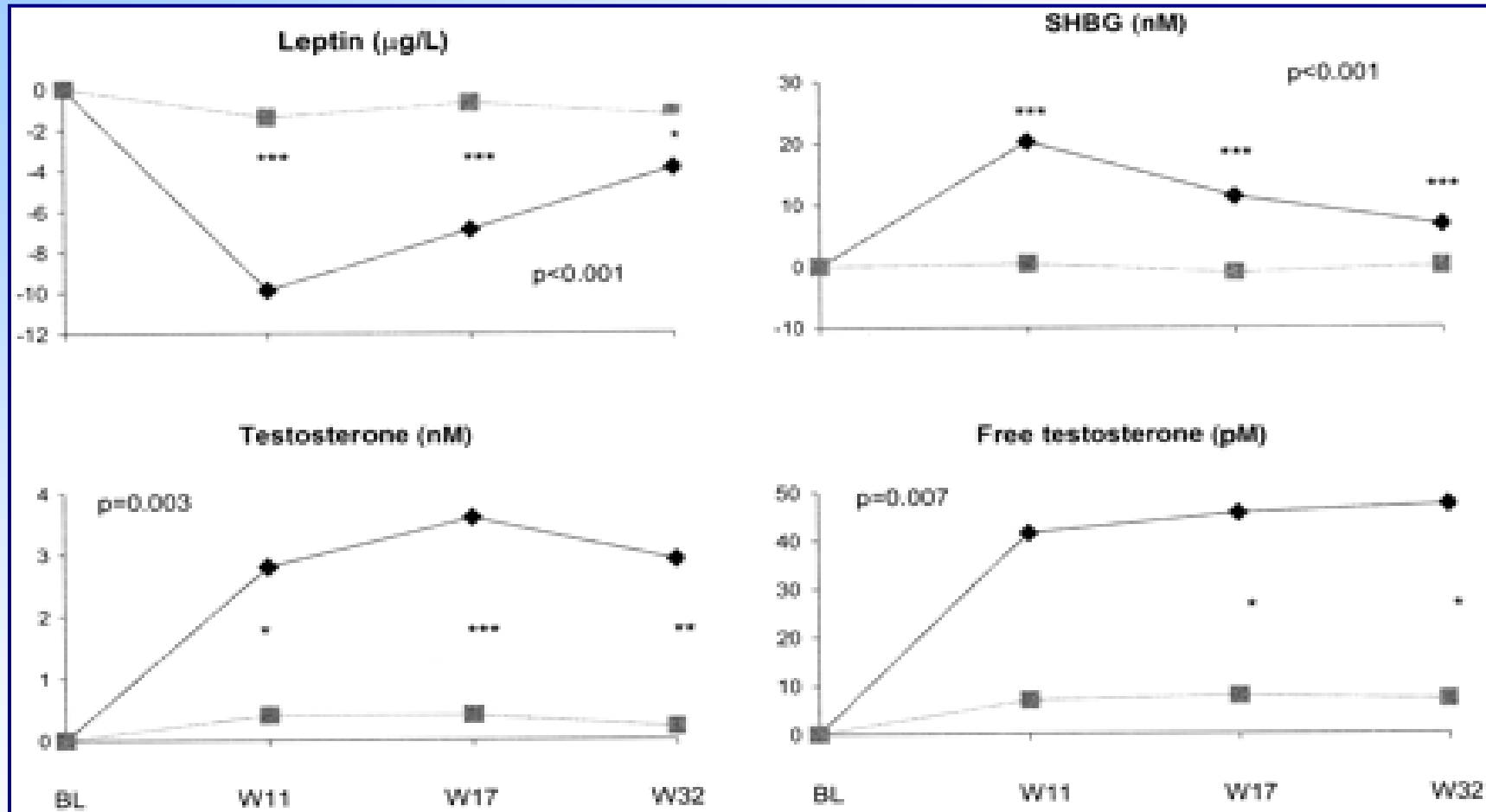
Põletikumediaatorid ja hüpogonadism

Potenza M et al, 2008

Kaalukaotuse toime hormoonide tasemele

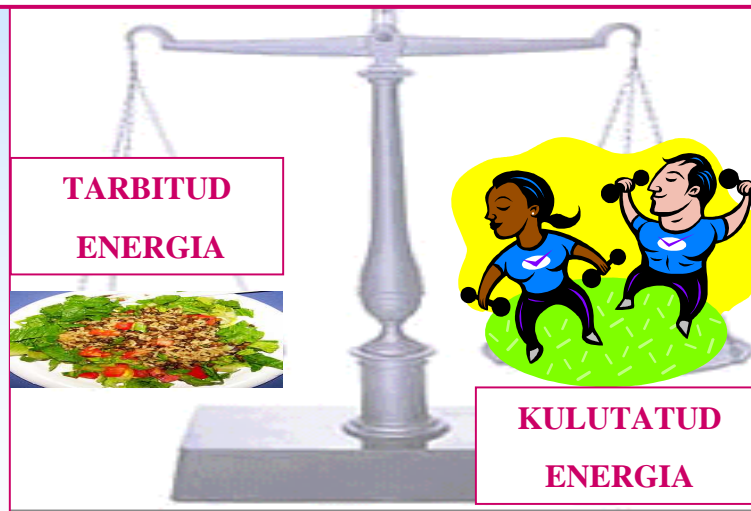

The mean change in sex hormones and leptin in TG and CG during the study, Kaukua J et al., 2003

TASAKAALUSTATUD TOITUMINE

Oluline on inimese enda panus oma tervise hoidmiseks

MOTIVATSIOON

+

TEADMISED

+

KINNISTUNUD POSITIIVSED HARJUMUSED

=

PAREM VAIMNE JA FÜÜSILINE TERVIS

Tartu Ülikooli Kliinikum